

ALÜMİNYUM FOSFİT NEDENLİ ÖLÜMLER MÜNFERİT DEĞİL: HALK SAĞLIĞI İÇİN ETKİN ÖNLEMLER MÜMKÜN

Ülkemizde son günlerde yaşanan ve bir ailenin tümüyle kaybıyla sonuçlanan olay, halk sağlığı tehditlerini ve olası sonuçlarını bir kez daha ortaya koymuştur. Olayın adli süreci devam etmekte ve incelemeler sürmektedir. Kamuoyuna yansıyan ilk bulgular olaya yol açan etkenin alüminyum fosfit olabileceği ve bu madde nedeniyle zehirlenme yaşanmış olabileceği yönündedir. Alüminyum fosfit son yıllarda buna benzer başka ölümlere de yol açmış ve bu son trajik olay adeta geliyorum demiştir. 2023 Haziran ayında Ankara'nın Keçiören ilçesinde meydana gelen başka bir olayda, bir apartmanda kullanılan alüminyum fosfit, aynı binada yaşayan 7 kişinin hastaneye kaldırılmasına ve bir annenin ve kızının ölümüne neden olmuştur. Yaşanan son olay, geçmiş yıllarda alüminyum fosfitin neden olduğu belirtilen başka ölümleri de gündeme gelmiştir. Geçtiğimiz iki yılda iki kez yangın ve çevresel yayılım nedeniyle de gündeme gelen bu toksik madde ölümlere neden olmaya devam etmektedir. Bu ölümler ve etkilenmeler karşısından ders çıkarılmamasını ve önlemler alınmamasını üzüntü, şaşkınlık ve öfkeyle karşılıyoruz.

Ucuz ve kolay erişebilirliği yaygın kullanımına neden olabilen alüminyum fosfit toksik bir kimyasaldır, neme maruz kaldığında, solunum, deri teması ve sindirim sisteminden hızla emilen, oldukça toksik fosfin gazı üretir. Bu ürün ülkemizde Tarım ve Orman Bakanlığı Bitki Koruma veri tabanında yer almaktadır ve çeşitli bitkisel ürün, meyve ve tahılların depolanması sırasında kullanıldığı görülmektedir. Bitki koruma ürünlerinin ruhsatlandırması satışı ve kontrolü ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Ülkemizde yaşam alanlarında biyosidal ürün olarak adlandırılan kimyasalların kullanımı da yasal çerçeve ile düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere göre ev, otel, okul, hastane, iş yeri, üretim yeri, fabrika benzeri; halkın yemesi, içmesi, eğlenmesi, spor yapması gibi insan yerleşim ve çalışma yerleri ve gündelik yaşamıyla ilgili fiziki mekânlar ve çevre "halk sağlığı alanı" olarak tanımlanmakta bu alanlarda zararlılara karşı kullanılacak kimyasallar ve bunların uygulamalarıyla ilgili kurallar Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerle düzenlenmektedir ve Sağlık Bakanlığı'nın bu ürünlerin ruhsatlandırılmasından uygulanmasına piyasa gözetim ve denetimine kadar geniş yetkileri bulunmaktadır.

- Türkiye'nin en büyük kentlerinde kolaylıkla temin edilen ve denetimsiz bir şekilde uygulanan alüminyum fosfitin neden olduğu ölümler kabul edilemez. Olayın adli boyutunun ötesinde kamu kurumları gerekli inceleme ve soruşturmaları yapmalı, sonuçları kamuoyu ile bütün açıklığı ile paylaşmalıdır.
- Son birkaç yılda alüminyum fosfit ile ilgili yaşananlar bu toksik kimyasalın piyasa gözetimi ve denetiminde, satış-uygulama-talep zincirinde ciddi sorunların olduğunu göstermektedir. Bu açıdan Tarım ve Ormanlık Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'nın sorumluluk alanındaki kimyasalların denetimi ve gözetimi sistemiyle uygulamaları, hızla gözden geçirilmeli ve gerekli iyileştirmeler vakit kaybedilmeden yapılmalıdır.

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ

- Halk sağlığı alanlarında kullanımına izin verilmeyen bu toksik maddenin göz göre göre kullanılarak ölümlere yol açması ve bu ölümlerin yıllardır devam etmesi kabul edilemez. Bu olgular ve ölümler bu kimyasallarla ilgili piyasa gözetim ve denetiminin zafiyetini göstermektedir. Yetkilileri bu zafiyetin giderilmesi için meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve bilim insanlarından destek olarak gerekli önlemleri almaya davet ediyoruz.
- Çeşitli zararlılara karşı kullanılan bu kimyasallara başta medya kuruluşları olmak üzere ilaç denilmesi de risk algısını olumsuz etkileyen bir durum olarak karşımızda durmaktadır. Bu maddelerin ilaç olarak adlandırılması toplumdaki algıyı etkilemekte ve bir kısmı oldukça toksik olan bu kimyasal maddelerin ilaçmış gibi algılanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle özellikle medya kuruluşlarının ve medya insanların haberlerde kullandıkları dile dikkat etmeleri gerektiğini, böcek ilacı tarım ilacı zirai ilaç gibi ifadelerden kaçınmaları gerektiğini hatırlatıyoruz.
- Ev, otel, okul, hastane, iş yeri, üretim yeri, fabrika, restoran, eğlence yerleri spor alanları gibi halk sağlığı alanlarında bu kimyasalların kullanımının ve uygulamalarının Sağlık Bakanlığı denetiminde olduğu, bu kimyasalların uygulanması gerektiğinde Sağlık Bakanlığı tarafından izin verilerin ürünlerin İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yetki verilen firmalar tarafından eğitimli personellerle gerekli tüm önlemlerin ve bildirimlerin yapılarak kullanılması gerektiği unutulmamalıdır. İllerde hangi firmaların yetkilendirildiği İl Sağlık Müdürlükleri tarafından daha proaktif bir çabayla duyurulmalıdır.
- Ülkemizde halk sağlığı alanındaki gelişmeler sorunlarla dolu bir alana işaret etmektedir. Sağlığın ve yaşamın en temel bileşenlerinden olan güvenli yaşam alanları peş peşe yaşanan olaylarla farklı tehditlerle karşı karşıyadır. Bu ve başka çok boyutlu tehditlerle mücadele, sağlık sisteminin önceliklerinden biri olmalı, sağlık sistemi hasta ve hastane odaklı olmaktan kurtulmalı ve koruma ve geliştirmenin odak noktası oluşturduğu bir anlayışla yapılandırılmalıdır. Halk sağlığı kâğıt üstünde kalacak bir başlık değildir böyle bir bakışın bedeli önlenebilir ölümler, çevresel ve ekolojik yıkım olur. Yetkilileri halk sağlığını öncelemeye ve halkın sağlığını her şeyden üstün tutmaya çağırıyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

HASUDER Yönetim Kurulu